

Pri velikem izpuhtivanji vode ostanejo take soli v zemlji ter postane potem trda in celó nerodovitna;

7. da zemlja v globočini postane rodovitnejši, ter gnoj se boljši in lože razkrojiva. Zrak more globokeji zemljo prešiniti, kjer kislec, gnoj in rudninske tvarine razkrojiva, in tako množi rastlinsko hrano in zboljšuje zemljo;

8. da korenine globokeje segajo. V močvirni zemlji se korenine navadno razprostirajo le na površju, kjer je zemlja bolj suha. Rastlinam pomanjkuje zato potrebne hrane, zato zaostanejo v rasti, imajo le tanko slabo steblo, rade pozebejo, v veliki vročini pa se posušé, ker ne segajo v globočino, kjer je več mokrote;

9. da zemlja postane bolj enako mirna. Ako je suho polje na nekaterih mestih močvirno, je njegovo obdelovanje celó težavno. Oranje pripravno za eno mesto, ni za drugo. Ravno taka je setev. Žito na močvirnih mestih popolnoma še zeleno, je na suhih že zrelo ali še prezrelo. Žetev se ne more povsod o pravem času dovršiti;

10. da so pridelki veči in boljši. Gledé na to, da v suhi zemlji vse rastline v onem istem času zoré, gledé, da v zdravi in topli zemlji, globokeje s koreninami segajo, kjer dobivajo več hrane, gledé, da se v suhi zemlji gnoj in rudninske tvarine vsled delovanja zraka lože in boljše razkrojijo, ter rastline več potrebne hrane dobivajo, gledé, da v taki zemlji žito ne polega tako lahko, moremo pričakovati obilniših in boljših pridelkov. (Dal. prih.)

Nove postave.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 15. maja 1874, št. 4318,

s katerim se določila o porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo, nekoliko pa spreminjajo.

Dodatno k ukazoma ministerstva notranjih reči od 25. aprila 1855, potem ministerstva za trgovino in narodno gospodarstvo, vojnega ministerstva in bivšega državnega ministerstva od 3. februarja 1866 ukazuje se v izdatnejšo povzdigo konjske reje o porabi necesarskih žebcev za spuščanje tako:

1. Vsak gospodar, ki ima žebca ter bi rad dobil dovolilo (dovolilni list, licencijo), zapovedano v omenjenih ministerskih ukazih, da bi smel svojega žebca spuščati, naj to za časa zglasí pri političnem okrajnem glavarstvu svojega stanovališča.

Čas za tako zглаševanje naj trpi najmanj štiri tedne. Postavlja ga in primerno oznanuje z natanko določenim iztekom politično deželno poglavarstvo, dogovorno z deželno komisijo za konjerejske reči, a v deželah, kjer take deželne komisije nij, po dogovoru s kmetijsko družbo, bivajočo v mestu, kjer ima deželno poglavarstvo svoj sedež. Politična okrajna glavarstva naj prejete zglasitve po izteku časa za zглаševanje postavljene polagajo pred politično deželno poglavarstvo.

Kjer posebne okolnosti to svetujejo, sme se razpisilo zglasitev popolnoma opustiti ter precej v zmyslu sledečega odstavka 2. oznaniti kraje, v katerih so postavljene pregledovalne (dopuščalne) komisije.

2. Zaradi vsakolotnega pregledovanja (izbiranja) žebcev, ki se hočejo rabiti za plemenilo ali spuščanje, postavlja na podlogi prejetih zglasitev deželna komisija za konjerejske stvari, po dogovoru s političnim deželnim poglavarstvom, oziroma tam, kjer take deželne komisije nij, politično deželno poglavarstvo, po dogovoru s kmetijsko družbo, pregledovalne komisije, kolikor jih je treba, in določa ob enem kraje, kjer bodi

vsaka postavljena, in čas, o katerem se bodo žebci pregledovali.

Dopuščeno je, za več okrajev postaviti samo eno komisijo, ako so razmere ali okolnosti tistega kraja takošne, da gospodarji svoje žebce lahko brez posebne težavnosti in brez nerazmerne zamude priženó pred komisijo.

Število pregledovalnih komisij in kraje, kjer bodo, ter dneve, v katerih bodo uradovale, naj politično deželno poglavarstvo razglasiti dá po okrajnih glavarstvih in županih.

Ogledovanje posameznih žebcev v kakem drugem kraji ali o drugem času sme deželna komisija za konjerejske reči dogovorno s političnim deželnim glavarstvom (oziroma politično deželno poglavarstvo v dogovoru s kmetijsko družbo) izimkoma samo tedaj dovoliti, kedar dotični gospodar iz svojega poplača stroške, ki bi jih prizadela komisija.

3. Pregledovalne komisije se postavljajo na 3 leta.

K vsaki pregledovalni komisiji je za ude privzemati razen dveh poslancev deželne komisije za konjerejstvo, oziroma dveh v konjski reji zvedenih nepristranskih kmetovalcev, zlasti tudi po enega zastopnika političnega okrajnega oblastva, ki ga določi dotični okrajni glavar, dalje po enega zastopnika državne žebčarnice in enega preskušenelega živinozdravnika, ali če takega ni, enega preskušenelega živinozdravnega kovača.

Udje pregledovalne komisije si volijo iz svoje srede prvomestnika, ki vodi komisijo.

4. Žebci se v določenih krajih in ob postavljenih dnevih javno (očitno) pregledujejo.

5. Po zgoraj omenjenih ministerskih ukazih sme pregledovalna komisija za plemenilo pripravne izrekatí samo take žebce, ki se priženó pred komisijo in ki se pri dotičnem ogledu najdejo, da so zdravi in brez vsake podedovane napake (hibe), da so dobri za pleme in primerni rodovom, kakoršni se v deželi največ nahajajo, in plemenom v deželi vzrejanim.

O dotični pripravnosti ali dobroti razsojuje pregledovalna komisija po večini glasov. Kedar se glasovi enako razhajajo, obveljá tisto mnenje, kateremu je pristopil prvomestnik.

Odgovornost za zvedensko najdenje zadeva samo tiste komisijske ude, kateri so strokovnjaki.

6. Sklep pregledovalne komisije je končno-veljaven ter ni dopuščeno, vzklicavati se proti njemu.

Komisija naj gospodarjem žebcev, katerim je prošnja za dovolilo odbila, ustno in, če zahtevajo, tudi pisмено pové, zakaj se jim je odreklo.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

O deželnih zborih.

Hitro so letos minuli deželni zbori, zato pa tudi ne eden izmed njih ni izgotovil svojih opravkov. To se nam skoro zdi, kakor da bi le neradi sklicavali deželne zборе in jih sklicujejo le, ker mora tako biti, manj zavoljo stvari, ko zavoljo postavne šege. Nič dobrega vtisa ne stori to, kar se že več let godí, da namreč deželni zbori, komaj pričenshi svoja opravila, že dobé ukaz podvzati se ž njimi, lotiti se najvažnejšega, ker bo treba jim kmalu domu iti, da naredé prostor državnemu zboru. Najvažnejše se zdé — se vé da — vladne predloge. Ker se pa tudi deželni zbori držé tistega dolgotrasnega opravnega reda po starem kopitu, pač v kratko jim odmerjenem času komaj spolnijo naloge po vladi

jim dane, tisto pa, kar bi morali iz sebe oziroma po nasvetu deželnih odborov storiti, navadno obleži ter se odlaša od zborovanja do zborovanja. Zato smo čuli z veseljem novico, da se bo odpravila ta sitnost in se odločil deželni zborom čas, v katerem mu ne bo vedno državni zbor za petami.

Ljudstvo splošno se za letošnje zборе ni posebno brigalo, tako je spolnila se želja ustavovercev. Saj namerava centralistični sistem, deželne zборе pripraviti ob vso veljavo in dati jim sčasoma podobo in pomenljivost okrajnih zborov, da bi se na ta način tem ponosneje v polni mogočnosti in svitlosti mogel pokazati centralni parlament ter vse prekositi. V tem obziru je ta in ukraj Litave enako. Na Ogerskem so komitatni (okrajni) zbori nekdanj imeli veliko več oblasti od naših deželnih zborov, zato so jih pa ogerski centralisti zelo potlačili in nameravajo jim vzeti vso samostojnost ter prisloniti jih popolnoma centralni vladi. Prav to nameravajo naši centralisti z našimi deželnimi zbori; ti naj nimajo več važnosti od nekdanjih tako imenovanih „postulatnih“ deželnih zborov. S tem mislijo pripraviti dežele do tega, da bi se tega konstitucionalizma same naveličale in da bi na ta način vgasnila še ta iskrica federalizma, ki zdaj vsaj na videz še tli v parlamentih dežel in kraljevin.

Al kakor se Ogri nočejo podati v tem centralistom, tako dežel takraj Litave ni volja, prodavši samostojnost svojih deželnih zborov stopiti se popolnoma v državo Cislajtanijo; temu bi se vstavljale ne le nenemške, ampak tudi nemške dežele. Skoro toraj ni verjetno, da bi vlada Dunajska mislila v tem posnemati madjarske državne umetnike, vendar pa ravno to namerava zdaj vladajoča ustavoverna stranka, kar tudi nikakor ne skriva, ker se glasno raduje nad nepomenljivostjo, do katere so se že zdaj pogreznili deželni zbori; ona bo vse žile napenjala, da bi popolnoma razdrila zgodovinsko sestavo cesarstva.

Pri vsi tej zmagovitosti, katero javno kaže, pa tej vladajoči stranki vendar-le ni tako lahko še pri srcu, in zato se res prav po otročje veseli, da se v pretečeni dōbi deželnih zborov ustavoverna stavba ni pretresla ali omajala. Tega se je tedaj bala, to pripoznajo nekateri njenih listov sami, ki naravnost pravijo, da je najboljši cvet parlamentarizma že minul. To utegne biti istina, ustavna stavba se ni pretresla, pa tudi ne vtrdila, marveč je taka, kakor je bila. Da pa trdna ni, to pripoznavajo ustavoverci sami s tem, da se vedno za njo bojé.

Te misli nahajamo v Dunajski „Reformi“, ki stoji na popolnoma nepristranskem stališču vse lahko najbolje vidi in pravično sodi. Po teh splošnih besedah govori o posameznih deželah. Sledimo jej dalje.

Mladočehi niso delali v deželnem zboru tistih demonstracij, katere so naznanjali njihovi listi; vstopivši v zbor so izrekli, da hočejo ostati na državnopravnem stališču in braniti svojo narodnost, potem pa so bili tihi in mirni. Zato jih je pa deželni nadmaršal na koncu zбора s prav milostljivo pohvalo domu spustil. Ustavoverni listi jim pa še te pohvale ne privoščijo rekoč, da so stopivši v zbor storili le svojo dolžnost, sicer pa ostali na svojem državnopravnem stališču in pri šolskem vprašanji celó hudo in izdatno opozicijo delali. Prav dobro je zadela „Presse“ rekoč, da to, kar je sklepal deželni zbor v Pragi, bi bil sklepal tudi prav lahko brez sedmerih Mladočehov. Čudno je le to, da se je predsednik zбора vendar-le upal govoriti v imenu dežele Česke, ko jim je hvalo izrekal.

V Moravskem deželnem zboru so narodni poslanci zopet bili mučeniki. Pražak je predlagal adresu, da bi se politika sprave zopet začela. Vtemeljal je svoj

predlog z govorom sicer odločno opozicijskim, a po vsem lojalnim in spravljivim. Al predlog je bil zavržen, kar je Pražak že tako naprej vedel. Vladni zastopnik si je vzela pravico, na koncu zborovanja izreči, da je tudi slovanski narod Moravski s sedanji razmerami popolnoma zadovoljen in tedaj ne mara za državno-pravno in narodno opozicijo. Treba čakati, da se pokaže, ali je to res ali ne.

V deželnem zboru Kranjskem so narodnjaki stali prav podkvano in bodečo interpelacijo zaradi pomenčevanja šol, preganjanja narodnih uradnikov itd. Podpisali so jo vsi, edini dr. Razlag je ni hotel podpisati, rekoč: „Vsak naj sam za-se skrbi, da ne bo prišel ob narodnost.“ S tem se je preselil dr. Razlag v tabor pomenčevajočih centralistov.

V Tirolskem deželnem zboru so liberalni in ustavoverni poslanci nasproti protestu konservativne večine dali tudi v protokol zapisati svoj protest. Tako si obojni stranki, kakor v življenji, tudi v protokolu druga drugi hudo nasproti stojite. Vsa liberalna stranka je z deželno vlado zelo nezadovoljna; po njenih mislih bi grof Taaffe celó ne bil smel pripustiti protesta konservativcev, marveč se moral skazati tako „liberalnega“, kakor Bismark. Zato pa tudi liberalni listi tožijo, da tako Tirolska ne bo nikdar pridobljena za liberalizem. Prav imajo! Pridobljena res ne bo na ta način nikoli, le prisiljena bi mogla biti. To pa bi bila jako nevarna poskušnja.

Na moč zadovoljni pa so ustavoverci z vladnim zastopnikom v Predarlškem zboru, ker je o resolucijah konservativne večine zelo zaničljivo govoril; izrekel je, da bi imela vlada pač sredstvo, zabraniti take resolucije (s tem, da bi razpustila zbor), ker pa v teh resolucijah ni nevarnosti za ustavo, se trpé kot nekaj nič pomenljivega. Ustavoverci mislijo, da se je večina vstrašila teh besedi. Kaj še! Ravno, ker je vladni zastopnik tako prisiljeno-zaničljivo govoril o resolucijah, so morali biti zadovoljni ter spoznati, da so bile vladi vendar-le sila neprijetne. Da pa zbor ni bil razpuščen, temu so vsi drugi vzroki, kakor pa jih je vladni zastopnik navedel. Zbore razpuščati je sitna reč, katera navadno več škoduje vladi, ko večini, zaradi katere se razpusté.

Posebno veselje imajo ustavoverci zaradi tega, ker Gališki deželni zbor „zdaj že vdrugič ni spustil nobene resolucije, sploh nobene politične demonstracije iz sebe.“ No, o Poljaki ne bomo obširno govorili, oni so taki, kakoršni so. Veliko so se že bojevali v politiki in večkrat podali se ravno v tistem trenutku, ko so bili zmagi najbliže. Vendar pa se po tem, če njihov deželni zbor o ustavnem vprašanji zdaj že vdrugič ni nič spregovoril, ne sme še sklepati, da je ves narod Poljski zadovoljen, ker ima ministra rojaka. To bo prihodnost pokazala. Ustavoverci so pa v veliki zmoti, če mislijo, da je njihov sistem vtrjen po zadržanji Poljakov, kajti to, kar se ne vpira, ne brani, tudi ne more ničesar podpirati. To velja tudi v politiki.

Slovstvene stvari.

Še nekaj na korist naši mili slovenščini.

(Konec.)

Gori smo omenili jugoslavensko akademijo znanosti i umetnosti, katera je razen nabavljenih učil in znanstvenih zbirk in pa nekaj z nje pomočjo na dan spravljenih del izdala že 28 zvezkov svojega „Rada“, v katerem, — kakor kaže vsebina tudi v „Novicah“ posamič razglaševana, — nahajajo raznovrstni strokov-